

ΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ

Η ΔΙΑΤΑΓΗ

— Μωρέ, αν είστε χριστιανοί, μωρέ!... Μωρέ, αν πιστεύετε Θεό!... Μωρέ, άκούστηκε, μωρέ, ποτέ τέτοιο πράγμα;...

Στην άκρη εκεί της λίμνης, κάτω από τις λευκές τις ψηλές και τις σπαθόφυλλες τις νεροκαλαμούρες, ο στρατιώτης Δημήτριος Τσικνιάς, της έκτης Μεραρχίας, που ήταν σκοπός εκεί, στην πρόχειρη «άποθήκη ύλικού», κλαιγότανε και μοιρολογούσε.

Από πέντε και παραπάνω ημερών το συσσίτιο του λόχου ήταν έλλειπές και ο φρούραρχος της Καστοριάς, ο μακαρίτης ο Νταλιάνης, είχε εκδώσει αυστηρή διαταγή και τιμωρούσε παραδειγματικώς κάθε «άνδρα» που «θά φερνόταν άναξιοπρεπώς και θά έξεηυτέλιζε τον προελάσαντα και άπελευθερωτήν ελληνικόν στρατόν». Και τιμωρούσε, λέμε, αυστηρώς τον κάθε «άνδρα», που θά έπαιτούσε άρτον και τροφήν από τους έντοπίους ή θά άπεπειράτο «βία ή διά δόλου, νά προμηθευθή τροφιμα παρά του πληθυσμού της πόλεως δι' έαυτόν κ.τ.λ.».

Και ούδέποτε βεβαίως ο Μήτρος ο Τσικνιάς θά κατέρριπτε ποτέ το γόητρον του ελληνικού στρατού ή και το δικό του, έπαιτών ή άπαιτών άρτον και παραμεζέν από

Μιά ημέρα που στεκότανε εκεί κοντά σκοπός.

τους έντοπίους, τους δικούς μας έντοπίους, τους Έλληνες, τους χριστιανούς!... Έν τοιαύτη περιπτώσει τί «έλευθερωτής» θά ήτανε αυτός και «δαφνηφόρος»;

Αλλά νά λήη ή διαταγή, ότι «διπλασίαν θά έπέσυρε ποιήν» όποιος θά ένωχλούσε τους όθωμανούς κατοίκους Καστοριάς, «ή θά αφήρει θιαίως είδη τροφής από αυτούς», αυτό δέν μπορούσε νά τό καταλάβη!

— Είδες εκεί!... Είδες εκεί διαταγή!... Μωρέ, αν είσθε χριστιανοί και αν πιστεύετε την Παναγιά, διαταγή είν' τούτη;... Τότε τί πολεμήσαμε, για το Θεό, τί πολεμήσαμε με τον «έχθρο του γένους»; Τί αφήσαμε τα σπίτια μας και ήρθαμε έδω άπάνω και χύσαμε το αίμα μας και χαθήκανε τόσα παιδιά; Για νά φυλάξουμε το βίος των Τούρκων;... Μην πειράξης μιά κόττα τούρκικη, γιατί θά έχης ένα μήνα φυλακή, μη πειράξης τα κυδώνια ή τα λάχανα των Τούρκων γιατί θά φάς δυό μήνες φυλακή κι' έτσι σκοινι - κορδόνι!

Μωρέ τί κακό ήτανε αυτό εις θάρος του ελληνικού στρατού;...

Των Τούρκων άγροφύλακες ήρθαμε για νά γίνουμε έδω άπάνω, ή για νά άπελευθερώσουμε τους άδελφούς;

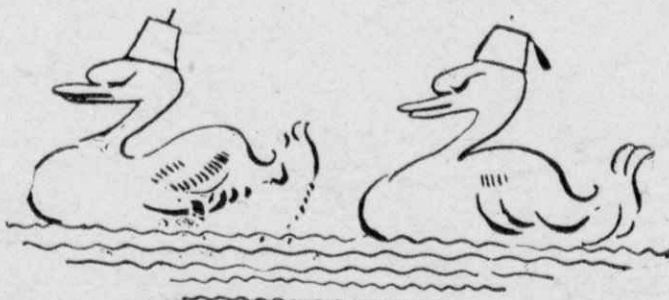
Τις κόττες και τις χήνες των Τούρκων θά προσέχουμε νά μη χαθούν;...

Μήπως θέλει ο κύρ φρούραρχος νά καθήσουμε έμεις και νά κλωσήσουμε και τά αυγά τους για νά μη κουραστούν ή κόττες τους;...

* * *

Και νά, σαν νά τό κάναν επί τούτω, από το μεγάλο σπίτι του Φερήτ, εκεί εμπρός του, στο παζάρι, έβγήκε μιά σειρά από πάπιες πλουμιστές, παχειές, σαν ευτυχείς από τον έαυτό τους και για τούτο καμαρώναν τόσο πολύ και σιγόπλεαν και ώμορφόπλεαν κι' έρχόντουσαν κατά το μέρος του, σαν για νά τον κοροϊδέψουν!

Μέσα στα ήσυχα νερά καθρε-

Περνούσαν χορτάτες κι' υπερήφανες...

φτιζόντουσαν ή λευκές, ή νεροϊτιές, ή καλαμιές και των «αύγατων» της Καστοριάς ή πρασινάδες. Χίδια - δυό χρώματα άντανακλούσε και άπάλυνε το ήσυχο νερό. Τα σύννεφα της δύσεως από ψηλά ρίχνανε κι' αυτά τις χρυσοκόκκινες και τις πορτοκαλλιές και τις χρυσοβυσσινιές τους λάμπεις. Κι' άπάνω στο όνειρο αυτό γλυστρούσαν σαν βαρκούλες, θά νόμιζε κανένας, του παραμυθιού στόλος όλόκληρος, μεγάλος κι' άτέλειωτος, ή πάπιες του Φερήτ.

Και τί πάπιες;

Τετράπαχες ή έρμηες, καμαρωτές και σοβαρές σαν ήγουμένισσες και πλουμιστές σαν νύφες!...

— "Αχ, μανούλα μ' και νά ήσαν πουθενά εκεί κοντά στο Καρπενήσι και νά βλέπατε, έσεις, πόσα τραγούδια ξέρουν!...

Ξηροκοκκινισμέ ν ε ρ στο μικρό σουβλι και κοκκινέλι στο Μπακανάκα την ταθέρνα. Νά τρώς, νά συχωράς και νά γλύφης και τά δάχτυλά σου...

Πόσες κόττες και κόττες έτσι ξεκοκκάλισε της θειάς Μαρίνας της φτωχειάς και πόσες φορές με την παλποπαρέσ δέν ξενύχτησε για νά της τραγουδάη:

"Εθγα νά δης, έθγα νά δης, κορμί που τυραννείς!...

Και τώρα, νικητής ο Μήτρος και κατακτητής, «δαφνοστεφής και δοξασμένος», καθώς τους είπε σαν μπήκανε στην Καστοριά ο λοχαγός, νά μη μπορή ούτε ένα πουλι, έναν έλεινοκόκορα, νά φάη από τους Τούρκους;

— Για νά μη μάς περάσουν, λέει, γι' άπολίτιστους! Ποιοι; Μωρέ, ποιοι, για το Θεό; Οί Τούρκοι!

Είνε λοιπόν νά παλαβώνης, είνε νά παίρνης τά βουνά, είνε νά πέφτης μέσα στη λίμνη νά πιγιής, ή νά γενής έπαναστάτης, ν' άρπάξης μιά πάπια, νά πάρης τά βουνά, ν' ανάψης φωτιές και πυρκαγιές και νά την ψήσης νά την φάς, και άς σέ θάλουν και δέκα χρόνια φυλακή, και άς σέ τουφεκίσουν, επί τέλους;...

Θά πäs έτσι σαν γενναίος Έλληνας, θά πäs σαν παλληκάρι, θά πäs και χορτασμένος, θά πäs και ίκανοποιημένος, θά πäs και των Τούρκων έκδικητής και τιμωρός και... της έλευθερίας μάρτυς!

Ακούς, λέει, νά μη φανοῦμε «άπολίτιστοι»;

Μωρέ με το καντάρι το έρριξε το κουτοχόρτι ο Θεός σε τούτον τον ελληνικό στρατό;

Μωρέ καλά έλεγε ο παππούλης του:

—«Ο Τούρκος θέλει ξύλο!» Τον Τούρκο όσο τον χαϊδεύεις τόσο πιο πολύ σηκώνεται!...

* * *

Και νά τες πάλι νά περνούν σαν άμαρτίες από μπροστά του, στρατός όλόκληρος, ή πάπιες, καμαρωτές - καμαρωτές και σοβαρές, κι' άργογλυστρώντας ήδονή άπάνω στα ήσυχα νερά.

Τους όθωμανούς κατοίκους Καστοριάς.

Καμμιά φορά έβγαιναν έξω στά χαλικάκια και τὰ κρόκαλα για νὰ λιαστούνε λίγο. Βουτούσαν τὸ κεφάλι στῆς λίμνης τὸ νερὸ καὶ ρίχνανε νεράκι στὸ κορμί τους. Κι' ἀνάδευαν τὰ λευκά φτερά καὶ πλενότανε τὸ σῶμα!...

Τί σῶμα!... Τί φτερά!... Ποιάς νύφης τὰ ἀσπρόρρουχα εἶνε τόσο λευκά, καὶ ποιᾶς κυρίας τὸ κορμί τόσο πλυμένο, τόσο ὠχρόλευκο καὶ παχουλό;... Καὶ κουνούσαν καὶ τὴν οὐρά τους καὶ τίναζαν τὰ φτερά, κι' ἀφήνανε καὶ μιὰ φωνὴ σὰν νὰ τὸν προκαλοῦσαν, σὰν νὰ τὸν περιγελοῦσαν:

— Κουά... κουά... κουά...!
— Σίγουρα κοροϊδεύουνε μ' ἐμένα! ἔλεγε ὁ Τσικνιάς.

Καὶ ἔπειτα τοὺς ἔλεγε σὰν θυμωμένος:
— Στὸ φρούραρχο, μωρὲς, νὰ πᾶτε, σ' ἐκείνον νὰ τὰ πῆτε αὐτά!... Ἐγὼ κοροῖδο τῶν Τούρκων δὲν εἶμαι! Εμένα με λένε Δημητρὸ Τσικνιά καὶ θὰ σᾶς τὸ δείξω καμμιά μερὰ.

Καὶ τὸ ἔδειξε.
Ἔτυχε πάλιν νὰ εἶνε ἐκεῖνο τὸ ἀπόγευμα σκοπός. Ἡ πάπιες πλήθος μεγάλαι κι' ἀπέραντη σειρά στὴ λίμνη. Τὰ ἦσαν χρυσωπά καὶ πορτοκαλλένια ἀπὸ τὴν ἠλιόγερα καὶ ἡ λίμνη σὰν μιὰ μεγάλη σουπιέρα, γεμάτη ἀπὸ σουπα ὀρνίθων, χρυσὴ ἀπ' τ' αὐγολέμονο.

Καὶ τὸ χειρότερο, πάλιν οἱ ἄνδρες ἐπεινοῦσαν, πάλιν καθυστεροῦσαν ἢ ἐφοδιοπομπή.

— Ἔτσι μοῦρχεται νὰ βουτήξω τὸ ψωμί μου μέσα στὸ νερὸ, ποὺ εἶνε σὰν ζωμὸς, σκέφθηκε ὁ στρατιώτης.

Καὶ πάλι ἡ πάπιες περάσαν καὶ ξαναπεράσανε μπρός του, σὰν ἰσπανικὴ ἀρμάδα. Μερικὲς ἔγῃκαν ὄξω στὴν ἀκρολιμνιά. Μιὰ τὸν πλησίασε πολὺ, τσιμπολογώντας ἀπ' ἐδῶ κι' ἀπ' ἐκεῖ καὶ τίναζε καὶ τὸ φτερά της.

Τὴν ὥρα ἐκείνη ἀκριβῶς ὁ σκοπὸς στρατιώτης ἐσκέπτετο καὶ ἔβγαζε καὶ ἀποφάσεις:

— Ποῦ ἀκούστηκε ποτὲ αὐτὸ σ' ἐμπόλεμο κατάστασι, νὰ ζῆ ἐν εἰρήνῃ ὁ στρατὸς μετὰ τὶς πάπιες τοῦ ἐχθροῦ! Αὐτὸ δὲν εἶνε συμπεριφορὰ ἀπέναντι ἐχθροῦ. Αὐτὸ εἶνε προδοσία, ἀνοησία, κουταμάρα πρώτης τάξεως. Κάτι πιὸ κουτὸ κι' ἀπὸ τὶς πάπιες!... Καὶ τί πάπιες εἶν' κι' αὐτὲς ἢ ἔρημες, κουκουναροθρεμμένες. Σὰν ἡγουμένισσες καμαρωτές...

Ἀλλὰ ὁ ἔνδοξος στρατὸς, ποὺ πῆγε κυνηγώντας τὸν ἐχθρὸ ὡς τὴν Μπίγλιστα, ἐδῶ ἀπ' ἔξω, καὶ κάθε ἡμέρα μάχεται μ' αὐτὸν, δὲν θ' ἀνεχθῆ βεβαίως προσβολὴς ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ τὶς πάπιες. Θὰ τὶς περάσῃ καὶ τοῦτες μετὰ τὴν λόγῃ του καὶ θὰ τὶς ψῆσῃ νὰ τὶς φάῃ μετὰ τοῦ πολέμου τῆ φωτιά!...

Καὶ χωρὶς νὰ καταλάβῃ πῶς ὁ Τσικνιάς, ἡ πάπια ποὺ ἦταν πιὸ κοντὰ του, θρέθηκε καρφωμένη στὴ λόγῃ του ἀπάνω.

— Ζήτω ὁ ἔνδοξος καὶ νικητὴς ἑλληνικὸς στρατὸς! ἐφώναξ' ὁ φαντάρος.

Καὶ ὡς ἀπάντησις στὴν θριαμβευτικὴν αὐτὴν τοῦ νικητοῦ στρατοῦ κραυγὴν, ἦλθε μιὰ ἄλλη φωνὴ, ὀξεῖα καὶ ἐπιτακτικὴ ἀπὸ πάνω, ἀπὸ τὸ παράθυρο, ποὺ ἦταν τῆς ἀποθήκης τὸ γραφεῖο.

— Τί στάσις εἶν' αὐτὴ, σκοπέ;
Ἦταν ὁ ἀξιωματικὸς ἐφόδου, ποὺ περνώντας, εἶχεν ἀνεβῆ γιὰ μιὰ στιγμὴ ἀπάνω στὸ γραφεῖο.

— Παράδωκε σ' ἕνα συνάδελφό σου τ' ὄπλο σου, τοῦ εἶπε, καὶ πήγαινε μετὰ τὸν λοχία πάνω, στὸ Φρούραρχεῖο.

Ὁ φρούραρχος, ὁ μακαρίτης ὁ Νταλιάνης, εἶχεν ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἐμπρὸς τὸν πίνακα τῆς ἐβδομαδίας τροφοδοσίας τῶν ὀρνίθων.

«Δευτέρα: Ἐνα... κατ' ἄνδρα, ρόφημα μὴδὲν... μὴδὲν, δεῖπνον μιὰ ρέγκα».

«Τρίτη: Μισὴ μερίδα... του. Ρόφημα τσάι με ἄλλο...»

χαρὶ, γεῦμα τυρὸς, δεῖπνον ἐλαίαι καὶ χαλθᾶς».

Καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἡ ἀγανάκτησις του κατὰ τῆς Ἐπιμελητείας δὲν λεγότανε. Ἐσφιγγε τὴ γροθιά του καὶ τὴ χτυποῦσε ἀπάνω στὸ τραπέζι μετὰ θυμὸ:

— Τοὺς παληανθρώπους, ἔλεγε, κάθονται καὶ διασκεδάζουν αὐτοὶ στὸ δρόμο καὶ ἀφήνουν τοὺς ἄνδρας νηστικούς!... Καὶ μεθαῦριο εἴμεθα γιὰ ἐκκίνησι κατὰ τῆς Κορυτσᾶς!

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ τοῦ φέραν τὸν Δημήτριον Τσικνιά, τοῦ Παντελεήμονος, ἐκ Καρπενησίου.

— Τί ἔκαμεν αὐτός;

— Καμάκιζε τὶς παπῖες!...

— Μὲ τὸ μπαρντόν, κύριε φρούραρχε. Μόνον μιὰ πάπια καμάκισα τούρκικη, ποὺ ἦρθε... αὐτοπροαιρέτως. Μοναχὴ τῆς, δηλαδή...

Ἐθύμωσεν ὁ φρούραρχος:

— Δὲν ντρέπεστε, μωρὲ! Στρατὸς εἶστε, μωρὲ, ἐσεῖς ἢ πλιατσικολόγοι;... Βρῆκε ἰθὺς ὁ κόσμος γιὰ τὸν ἑλληνικὸ στρατὸ;!... Πῶς εἶν' στρατὸς κλεφτοκοττάδων;... Στρατὸς εἶνε αὐτὸς χωρὶς πειθαρχία καὶ σεβασμὸ πρὸς τὰς διαταγὰς, ἢ εἶνε μπουλοῦκι καὶ παληασκερο;... Καὶ μετέτοιον ἀπειθάρχητο στρατὸ κι' ἀντάρτη, πῶς θὰ πολεμήσουμε, μωρὲ, μετὰ τὸν ἐχθρὸ;... Μωρὲ, δὲν ἔμαθες ποτὲ ἐσὺ, πῶς ἢ ἐλλειψίς τῆς πειθαρχίας εἶνε ὁ μεγαλύτερος γιὰ τὸν στρατὸ ἐχθρός;...

Κινήθηκε λιγάκι ὁ Τσικνιάς.

— Ἐχετε δίκην, κύριε φρούραρχε. Ἡ ἀπειθαρχία εἶν' ἐχθρός, ἀλλὰ μήπως ἢ πείνα εἶνε σύμμαχος;

Καὶ ἔπειτα, μετὰ μιὰ φωνὴ βαθειὰ, θραχητή, φωνὴ ἀλλοιώτικη, σὰν νάβγαίνε ἀπὸ τὰ ἄδεια καὶ ἀβυσσαλέα σωθικά του, φώναξε:

— Τρεῖς ἡμέρες ἔχω νηστικός, κύριε φρούραρχε, καὶ θὰ φυλάω τῶν μπέηδων τὶς πάπιες;...

Ὁ Νταλιάνης, ποὺ ἦταν ἄνθρωπος λογικὸς καὶ εὐγενὴς, κατάλαβε.

— Καλὰ, ἀφήστε, εἶπε στὸ λοχία, τὸν στρατιώτη. Γιὰ πρώτη καὶ τελευταία φορὰ τὸν συγχωρῶ καὶ κάλεσε, σὲ παρακαλῶ, τὸν ὑπασιστή μου.

— Ἄκουσε, τοῦ εἶπε σὰν ἦλθεν ὁ ὑπασιστής. Ἄντὶ νὰ περιορίζουμε τοὺς φαντάρους μας ἐμεῖς καὶ ν' ἀφήνουμε ἐλεύθερα τῶν Τούρκων τὰ πουλερικά, καλύτερα νὰ γίνῃ τὸ ἀντίθετον.

— Δηλαδή, κύριε ταγματάρχα;

— Δηλαδή, νὰ ἐκδώσουμε μιὰ νέα διαταγή. Νὰ περιορισθοῦν τῶν Τούρκων τὰ ἀφθονα πουλερικά καὶ νὰ δοθῇ ἐλευθερία στοὺς φαντάρους!... Ὁ στρατὸς δὲν ἦρθε ἐδῶ ἀπάνω γιὰ νὰ γίνῃ ἀσκητὴς, ἦρθε νὰ πολεμήσῃ!...

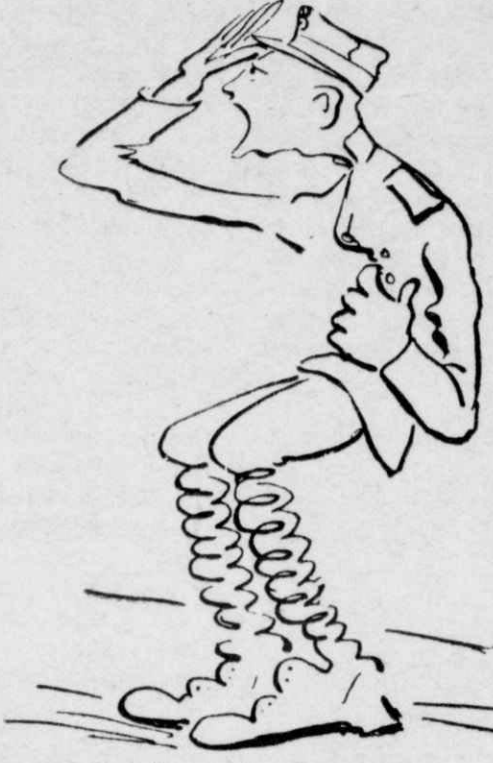
Κι' ἀφέθηκε μὲν ἀπὸ τότε ὁ στρατὸς ἐλεύθερος, ἀλλὰ κλειστήκανε ἡ πάπιες σὰν καλογρηγές!... Οὐδὲ πουλὶ πετούμενο δὲν ξαναφάνηκε στὴ λίμνη.

— Ἄει στὴν ὀργή, εἶπεν ὁ ἥρωας ὄλων τούτων, ὁ Τσικνιάς. Πρῶτα εἶχαμε μιὰ παρηγοριά ὅτι τὶς θλέπαμε, τώρα τὴ χάσαμε καὶ τούτη!...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΞΕΝΟ ΤΥΠΟ ΟΙ ΜΑΚΡΟΒΙΩΤΕΡΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Ὁ Ἀμερικανὸς φυσιολόγος Ντίβητ ἀνεκάλυψε τελευταίως, στηριζόμενος ἐπὶ διάφορες στατιστικὲς, ὅτι οἱ μακροβιότεροι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου εἶνε οἱ κάτοικοι τῆς Ἰρλανδίας. Σύμφωνα μετὰ τὴν γνώμη αὐτῆ τοῦ Ντίβητ, στὴ μακροβιότητα τῶν Ἰρλανδῶν συντελεῖ πολὺ τὸ κλίμα καὶ ἡ τακτικὴ ζωὴ τὴν ὁποῖαν διαγούν. Ὑπολογίζεται ὅτι μετὰ 10 θανάτων, οἱ 6 ἐπέρχονται σὲ ἄνθρωπος ἡλικίας 95 - 105 ἐτῶν, τὸ δὲ 1924 ἀπέθανον 1523, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 400 ἦσαν 90-120 ἐτῶν.

— Πεινάμε, κύριε φρούραρχε!

— Ἄνθρωποι...